

HET EGO

19 mei 1972

Goedenavond, vrienden.

Bij het begin van de bijeenkomst ben ik verplicht u, als gebruikelijk, te wijzen op het feit dat de sprekers van deze groep, ondergetekende inbegrepen, niet alwetend of onfeilbaar zijn. Daarnaast ligt dan voor mij de toch altijd nog wat moeilijke taak een geestelijk onderwerp voor u aan te snijden. In het verleden ben ik nogal egomaan geweest en daarom - ik neem althans aan dat dit mijn beweegreden vormt - zou ik iets willen zeggen over het ego. Ik hoop dat u allen daarvoor voldoende aandacht op zult kunnen brengen.

HET EGO

Wanneer ik zeg dat ik besta, zo is dit iets wat voor mijzelf, hoewel onbewijsbaar, toch klaarblijkelijk is. Ik leef. Nu weet ik wel dat menigeen meent, 'dat hij geen leven heeft'. Maar desondanks dient hij te leven om dit te kunnen constateren. Als ik leef, verandert er voortdurend in en rond mij veel. Deze veranderingen zijn eigenlijk voor mij datgene waarin mijn ego, mijn ik, mijn persoonlijkheid, kenbaar wordt. Nu kun je filosoferen over de oorsprong van dit ego en zeer vele mensen hebben dit dan ook reeds vanaf de vroegste tijden gedaan. Ik voel persoonlijk geen roeping mij bij dergelijke filosofen aan te sluiten, daar het voor mij uiteindelijk niet zo belangrijk lijkt wat wel de bron is van mijn bestaan. Om het anders te zeggen: ik heb altijd minder belangstelling gehad voor mijn punt van vertrek dan voor het doel waar ik hoop te arriveren.

Stel dat wij deel zijn van een goddelijke waarheid. Deze kunnen wij niet definiëren. Want wat is een goddelijke waarheid? Waarheid op zichzelf is reeds een begrip dat zovele variabelen in zich bevat dat het zeer moeilijk is zelfs maar een absolute waarheid aan te duiden. Ik had in mijn tijd kennis aan mensen die geheel oprecht voortdurend de grootste leugens uitspraken. En ziet, juist zij hebben het in uw maatschappij voortdurend weer zeer ver gebracht. Is God een waarheid? Het zal wel. Ik heb geheel geen bezwaar tegen Hem en Hij kennelijk ook niet tegen mij, want anders zou ik er niet zijn. "Wij gaan naar God." Tja, dat is uiteindelijk natuurlijk wel een mogelijkheid. Maar voorlopig openen zich langs mijn weg nog voortdurend zeer interessante vista's. En volgens mij is hij een dwaas, die alleen naar de weg kijkt, terwijl het uitzicht rond hem schoon is. Het ik beschouwt de wereld en de wereld is bereid dit op een basis van wederkerigheid te aanvaarden.

Wat is die wereld dan voor mij? Dat ligt wel enigszins aan datgene wat ik van die wereld verlang. En wat ben ik voor die wereld? Och wanneer wij eerlijk zijn, moeten wij toegeven dat wij in het merendeel van de gevallen waarschijnlijk een teleurstelling zijn. Maar achter dit alles ligt een vreemde relatie. Voor mij is het leven voortdurend een ontmoeten geweest van het ideaal, gevolgd door ontgoocheling. Verbazingwekkend zie ik nu de ongelooflijke veerkracht waarmee je als mens onmiddellijk na de teleurstelling nieuwe idealen nastreeft. Ik zou u daarvan vele voorbeelden kunnen geven wanneer men mij niet op grond van enkele vorige betogen een, laat ons zeggen kleine reeks van beperkingen ten aanzien van de door mij te gebruiken voorbeelden, had opgelegd. Maar het wonderlijke voor mij is en blijft dat het ik steeds weer, tegen alle werkelijkheid en alle bewijzen in, blijft grijpen naar een ideaal.

Misschien is de essentie van het Ik wel een droom, een droom waarin de wereld geheel aan ons wezen beantwoordt en wij ook geheel aan die wereld beantwoorden. Zoiets is haast niet voorstelbaar, maar desondanks dromen wij juist dit steeds weer. Elke keer wanneer de bewijzen er zijn, de voor ons tastbare en beleefbare bewijzen dat het ideaal niet bestaat, halen wij de schouders op en gaan verder. Want in ons leeft iets wat kennelijk het volmaakte benadert of

wat althans pretendeert het volmaakte te zijn. Voor mij is dit een van de meest tekenende eigenschappen van het ego: het denkbeeld van een soort ideale wereld waarin je zelf steeds het middelpunt kunt zijn, waarin je nooit teleurstelt, waarin je ook nooit teleurgesteld wordt.

Het is misschien een droom van een eeuwige vrede. Nu weten wij allen dat eeuwige vrede de neiging heeft om reeds in de eerste weggetikte momenten van deze onmeetbaarheid in tijd te ontaarden in een verschrikkelijke verveling. Zoals eens een wijsgerig vriend van mij opmerkte: De deugd in deze wereld is alleen te pruimen, omdat de zonde bestaat. Ik ben geneigd mij hierbij aan te sluiten. Want wij dromen van de volmaaktheid en gelijktijdig leven wij krachtens de onvolmaaktheid. Wonderlijk: Terwijl wij aan de ene zijde met alle macht een ideale maatschappij opbouwen, trappen wij aan de andere kant onze broeders in Christus de grond in. Terwijl wij bezig zijn de vrijheid te verdedigen, slaan wij menige grote mond dicht en terwijl wij ons respect voor de burgerlijke vrijheden betuigen, zijn onze demonstraties daarvoor gelijktijdig een belemmering voor het werkelijk bestaan van haast elke vorm van vrijheid die denkbaar is. Het vreemde is dat wij in deze acties werkelijk leven, terwijl wij in het ideaal gebonden waarschijnlijk al snel als dood zouden zijn, zo al niet teruggekeerd of gewezen naar de non-existentie dan toch ingeslapen van verveling, een gemummificeerd Ik dat in de golven der volmaaktheid niet eens meer dromen kan, doch slechts nog onbewust existeert.

In dit ik zijn verder nog meerdere curieuze zaken. Indien dezen bij u niet aanwezig zouden zijn, zo verontschuldig mij wat ik spreek uit de aard der zaak grotendeels vanuit mijn eigen ervaringen. Want u weet dat een oprecht mens, wanneer hij over de wereld spreekt, het in feite over zichzelf heeft. Nu ben ik meer geest en heb dus geen redenen in uw wereld een uithangbord op te hangen met daarin vermeld: 'in d' oprechte geest'. Maar desalniettemin tracht ik wat ik zeg, eerlijk, oprecht en werkelijk doorvoeld aan u duidelijk te maken.

Ik droom van machteloosheid en van macht gelijktijdig. Soms heb je in jezelf het gevoel dat je wordt meegesleept door onontkoombare gebeurtenissen, een marionet ergens aan de touwtjes van een onbekende speler gebonden die elk gebaar van je beheerst. Maar het volgende ogenblik droom je dat je groot staat boven de wereld en zelf de touwtjes in handen hebt en de poppetjes kunt laten dansen. Nu moet ik hier weer een annotatie plaatsen: Wanneer wij het gevoel hebben dat wij de poppetjes kunnen laten dansen, zetten wij de bloemetjes buiten en dan zijn de poppen vaak werkelijk aan het dansen. Dit laatste is echter van minder belang. Belangrijk is de vreemde tegenstrijdigheid, ook hier weer in ons tot uiting komende: machteloosheid, gevolgd door een absoluut machtsgevoel. Wij zijn slaaf en God, en in ons wisselen de gevoelens en denkbeelden in deze zin voortdurend af.

Wat moet het een vreemd wezen zijn, dit Ik. Dromen wij wanneer wij zeggen slaaf te zijn, misschien van de onmetelijke gebondenheden die de tijd met zich brengt? Voelen wij voor een ogenblik onze eeuwige werkelijkheid aan wanneer wij God denken te zijn? Ik weet het niet precies. Maar wel weet ik dat juist wanneer je het gevoel hebt dat je geketend bent, je vastzit aan een onontkoombaar wereldlot, je gelijktijdig vaak het gevoel hebt dat er iets is, een werktuig, een kracht, een wezen waarmee je iets kunt doen, iets kunt zijn. Soms is dit de razernij van creativiteit waarbij de tijd teloor gaat in het driftig produceren van woordenreeksen die op dat ogenblik jou de onthulling van een waarheid of zelfs de schepping van een nieuwe wereld schijnen in te houden. Een andere keer hebben wij opeens het gevoel: Wanneer ik zeg dat dit zal gebeuren, zo zal het inderdaad gebeuren. Maar het is een vlag en wij zijn weer slaven wanneer het voorbij is.

Op grond van alles wat ik heb meegemaakt - en dat was heel wat - en wat ik geleerd heb - niet te veel, maar het kan er mee door - ben ik dan tot de conclusie gekomen dat juist het gevoel van hulpeloosheid voortkomt uit het besef dat wij ten aanzien van ons werkelijk ego beperkt zijn. Wij zouden het kunnen wanneer wij het konden. Maar wij hebben het gevoel dat wij het nooit zullen kunnen, en proberen het niet eens. Dan zeggen wij later: dit hebben wij niet gekund. Hetwelk overigens zowel feitelijk als taalkundig mijns inziens geheel verantwoord is.

Wij voelen aan dat het ego meer is dan wij vanuit onszelf waarmaken. Aan de andere kant hebben wij het gevoel dat de wereld ons toch niet op onze prestaties moet beoordelen, maar op datgene wat wij als ego uiteindelijk dan toch zijn, Daardoor misschien is ook dit gevoel, in slavernij te leven, te verklaren. Soms vergeten wij voor een ogenblik dat de wereld ons voortdurend terecht kan wijzen. Dan zijn wij voor een ogenblik God. God, omdat wij de beperkingen eenvoudig terzijde hebben gesteld. Op het ogenblik dat wij dit doen, zijn wij van de wereld vervreemd. Maar soms, een heel enkele keer, kunnen wij iets van dit gevoel terugbrengen naar de wereld.

Ik herinner mij een kleine bistro aan de rive gauche. Daar zat een jonge man. Nu is hij natuurlijk ook oud geworden en verkeert hij reeds aan onze kant, maar op die avond was hij jong. Hij had een gitaar. Of hij nu te veel wijn had gedronken of er iets anders in hem gaande was, weet ik niet. Hij tokkelde zowat en opeens kwam er een melodie én een tegen-melodie. Op dat ogenblik was hij als musicus beter dan vele groot genoemde componisten. Maar de roes ging voorbij, de nacht ging over in ochtendlicht en de melodie was verloren en de herinnering daaraan vergaan. Ik heb soms ook woorden gevonden, zo machtig, zo sterk dat zij het leven zelf waren. Ik heb ze gezegd. Maar als ik ze later terug wilde vinden, waren, zij vergaan, verwaaid met de tijd.

Ergens kom je soms even met dat goddelijke, dat werkelijke scheppende Ik, even in de wereld van de mensen. Maar het is zo groot dat het niet te bevatten is, zodat je het niet onthouden kunt. Het trekt voorbij. Ik heb wel eens gedacht dat wij wanneer wij als mens zo rondrennen in een leven waarvan wij de meeste mogelijkheden voortdurend misbruiken, de schepping vergeten, het ogenblik dat wij even meer zijn dan iets van deze wereld. Misschien dat wij daardoor slaven zijn, slaven, omdat wij vergeten, steeds weer vergeten wat wij voor een kort ogenblik aan goddelijke kracht en macht, aan kennis, uitdrukking en mogelijkheden gevonden hebben.

Wat alles heel mooi is. Maar ja wat doe je dan? Ik weet wel dat ik mijn toch wel ergens gevoelde ellende, mijn leed over het verlies van een perfecte strofe, voortdurend heb verjaagd door een jacht op tweebeinig wild. En al heette ik dan niet von Lützow, het was wel tegelijk steeds weer een wilde jacht. Ik heb steeds weer mijzelf als het ware verjaagd. Ik heb zo het gevoel dat ook nu nog een mens dit vaak doet. Wanneer er een ogenblik is waarin je de waarheid in jezelf voelt, een ogenblik waarin je iets van een kracht of weten kunt kristalliseren, mag je dit niet meer vergeten. Zeker, wat blijft, is slechts een herinnering en het leven gaat voort. Maar die herinnering moet je vasthouden, als het ware ingraven in het diepste van je wezen, opdat je nooit meer vergeet. Dat is een begin van onsterfelijkheid. Want in dat werkelijk Ik van ons schuilt een onmetelijke rijkdom van vermogens tot uitdrukking, van kunnen.

Wanneer wij even een flard van dit werkelijke Ik te pakken hebben, zo schrikken wij echter. Wij zijn er zo bang voor dat wij het vergeten. Alleen in een ogenblik van roes, van een prijsgeven van alles wat wij werkelijkheidszin noemen, kunnen wij even iets daarvan realiseren. Hoeveel schoonheid is er niet geboren onder invloed van de wijn en hoeveel liederen met eeuwige klanken er in verweven zijn niet gezongen in een lentenacht of avond en daarna nooit meer gehoord? Wanneer wij even vergeten, wie en wat wij zijn dan, ja dan spreekt het grote Ik dan heeft het invloed. Dan werkt dit in ons door. Maar dan komt de wereld en opeens zijn wij alles weer kwijt. Wij zijn het kwijt door de beperkte vorm van ons leven. Maar er moet ergens een weg bestaan waardoor wij ons gehele Ik kunnen leren aanvaarden en niets meer moeten volstaan met zo nu en dan slechts een enkel fragment daarvan voor korte tijd te beleven.

U zult het onwaarschijnlijk achten dat ik, naast mijn vele andere en meer mondaine bezigheden, ook met deze problemen mij reeds in het verleden op aarde heb beziggehouden. Toch is het waar. Het besef van je mogelijkheden komt vreemd genoeg het sterkste naar voren op het ogenblik dat de kater, door probate middelen verdreven, langzaam wegsluipt. Dan hamert er nog iets in het hoofd en het leven is op zo een ogenblik niet al te mooi. Maar dan zie je soms even door de schijn heen een deel van de werkelijkheid.

Ik heb geprobeerd voor deze avond - al ben ik geen groot geestelijk meester en was ik in de stof hoogstens meester op verschillende wapens, zonder het geestelijk ver te brengen - u enkele van mijn conclusies voor te leggen. Mogelijk is hetgeen ik zeg dwaasheid. Maar goed. Wat kunt u anders van mij verwachten dan dat ik zeg wat ik meen, en ik ben. En zo ik in uw ogen een dwaas ben, zullen mijn woorden u dwaasheid zijn. Maar zo ik in uw ogen toch iemand ben die althans een mens lijkt te zijn, zo zullen mijn raadgevingen voor u menselijk zijn. Mogelijk klinkt in mijn woorden voor u zelfs iets door van hetgeen ik nu tracht te worden: een bewuste geest. In dat geval kunnen mijn raadgevingen zelfs nog geestig ook zijn.

In de eerste plaats zeg ik u dan: Altijd weer is er dat ene ogenblik dat je weet 'Ik Kan'. Vergeet dat ogenblik nooit. Telkens wanneer je zegt: nu kan ik niets, herinner je het ogenblik dat je wel iets kon presteren dat je wel iemand was. Daarin vind je de kracht om voortdurend toch weer iemand te zijn.

In de tweede plaats raad ik u: speel met idealen en stoei met onmogelijkheden. Want dat is mensen aangeboren. Maar kijk ook naar de feiten, leef de feiten, beantwoord daar steeds weer zo goed mogelijk aan. Want een Ik kan zich alleen ontplooien wanneer zelfs het menselijk beperkte ego zich houdt aan hetgeen het in zich draagt aan veronderstellingen, weten en beloften.

In de derde plaats stel ik: Maak je niet al te druk over de wereld. De wereld draait heus wel verder, met of zonder u. Uw Ik kan zich niet verder ontplooien wanneer u te veel met de wereld bezig bent. Laat de kracht in u zijn. Wanneer zij dan ook nog naar buiten treedt, is het zoveel te beter. Maar het is voor jou belangrijker dat je innerlijk waar en bewust bent dan dat je naar buiten toe veel bereikt.

Mijn volgende raad is misschien wel heel erg menselijk: Loop nooit met een somber gezicht aan de vreugden van het leven voorbij. Wat degenen die dit doen, zijn de doodgravers der bewustwording. Het leven geeft ons veel. Het is juist hetgeen wij in het leven zien, ervaren, ondervinden wat ons de mogelijkheid geeft te leven, creatief te zijn, ja, de grotere krachten die in ons zijn voor een ogenblik te kennen en mogelijk zelfs meer bewust te ontplooien. Met onze somberheid sluiten wij niet slechts de wereld buiten, maar boeien en binden wij onszelf, tot wij als slaven geketend blijken te zijn aan ons eigen sombere beeld van een zinloze wereld.

Dan heb ik nog enkele punten die mogelijk wat minder wijs zijn. Maar ik pretendeer dan ook niet, een meester of een wijsgeer te zijn. Ik geef u slechts het product van mijn ervaringen en denken.

Houd je niet te veel met God bezig. Indien Hij dat nodig vindt, houdt Hij zich wel met u bezig. Houdt u zich maar bezig met datgene wat voor u begrijpelijk en mogelijk is.

Maak u ook niet al te druk over de vraag wat nu wel de juiste geboden zijn op deze wereld. Er zijn al zoveel mensen die er ruzie overmaken en er zijn zoveel verschillende stellingen en verklaringen dat u daar toch niet achter kunt komen. Doe gewoon wat u voelt dat goed is, maar doe het dan ook oprecht.

Wanneer u zich afvraagt of uw leven betekenis heeft, toont u daarmee alleen reeds aan dat u faalt ten opzichte van uzelf. Want een mens die weet hoeveel hij nog kan doen voor anderen, kan zijn voor anderen, vraagt zich niet af of zijn leven betekenis heeft.

Wie zich afvraagt of het nog zin heeft te bestaan als mens, leeft niet bewust en werkelijk als mens. In dat geval raad ik hen dus aan zichzelf en de wereld wat menselijker te benaderen en zich wat menselijker te gedragen.

Verder zijn er problemen van meer recente aard, misschien niet geheel passende bij het onderwerp. Maar ik heb daarover mijn mening en zoals u weet spuit iemand die aan het woord is, graag zijn overtuigingen op en zelfs zijn 'bon-mots' ofschoon ik daarin niet zo sterk ben.

Ik heb gehoord dat de vrouw in deze dagen naar een erkenning van gelijkheid en gelijkwaardigheid met de man streeft. Ik wil hierbij opmerken dat ik haar het recht, om illusies te koesteren, niet kan ontnemen. Daarnaast wil ik opmerken dat ik het zeer zou betreuren, indien de vrouw haar gelijkheid met de man ooit waar zou maken.

Ook vernam ik dat steeds meer mensen ernstig spreken over de noodzaak te komen tot een sociale sterk gereguleerde samenleving. Ik geloof echter dat alle reglementatie in wezen asociaal is. Iemand die zich voortdurend bezighouden wil met de zorg over het gedrag van anderen, schiet immers meestal zelf voortdurend tekort in zijn gedrag en ten aanzien van zijn eigen verplichtingen. En indien u meent dat je alleen zo jezelf kunt zijn, bedenk dan dat je dit alleen bereiken kunt wanneer je eerst je eigen leven voert. Je houdt dan toch nog voldoende tijd over om je zo nu en dan eens bezig te houden met anderen.

Wanneer je soms denkt: Ik kan het niet meer aan - en dit komt nogal eens voor, het is mij ook overkomen - besef dan dat er altijd wel ergens een plekje te vinden is met enig licht, een dronk. Het is werkelijk jammer dat ik u geen illustratie van mijn bedoelingen aan de hand van mijn persoonlijk ervaren mag geven. Toch wil ik u de raad geven: Wanneer u werkelijk denkt dat u het niet meer aan kunt, zoek dan een plaatsje waar u rustig met een glas in de hand kunt zitten en kijk naar de mensen. Het is bijna zeker dat je na een paar glazen en veel kijken het gevoel krijgt dat het leven misschien toch nog wel de moeite waard zou kunnen zijn. En dat is dan het begin van een nieuwe ontwikkeling en daarmee ook van een nieuwe reeks ervaringen waaruit een nieuwe ontplooiing van de persoonlijkheid kan voortkomen.

Tja, welke commentaren moet ik hier dan nog verder geven? Mij is opgevallen dat er mensen zijn die het woord 'ik' in hun vocabulaire een zeer belangrijke plaats toekennen. Het schijnt wel eens dat zij, overigens verkeerdelijk, menen dat dit persoonlijk voornaamwoord ontstaan is met het doel het aan het begin van elke zin te plaatsen. Dit nu is niet het geval. Op het ogenblik dat wij ik te veel vooraan zetten, zijn wij blind voor alles waaruit het ik kan leven. Praat dus niet te veel over 'onze', 'mijn', 'de overtuiging'. Zeg ook niet te vaak: 'ik kan', 'ik weet', 'ik ben'. Want daarmee zegt u tevens: Ik heb mij afgesloten voor een groot deel van de werkelijkheid. Misschien kun je beter zeggen: Er is. Er zijn ervaringen en ook ik Op deze wijze maak je jezelf tot deel van een geheel. Een ik kan niet geïsoleerd bestaan. Op het ogenblik dat een ik werkelijk alleen is, verstikt het, bestaat het niet meer. Op het ogenblik dat een ik zich als een deel beseft in onverschillig welke ontwikkeling, welke gebeurtenis, groeit het.

Mogelijk lijkt het dwaas, om de dingen zo te stellen. Maar er is eens een koning geweest die zei: "l'état, c'est moi". Niet slechts hij zelf heeft daaronder moeten lijden - door gebrek aan begrip - maar ook zijn nageslacht heeft het geweten. Deze nakomelingen kwamen op een ogenblik voor omstandigheden te staan waarin het hen niet meer mogelijk was de volgens hun stand juiste 'état' te voeren. Zij verloren daarover zelfs het hoofd. Ik vrees dat ook wij, zij het minder letterlijk, vaak het hoofd verliezen, omdat wij steeds weer denken: Dit ben IK. Want je bent altijd maar een deel van iets en meer niet. En zo, 'down to earth' - een mooi Engels woord dat klinkt als een maar net geslaagde noodlanding - kun je dan zeggen: Het Ik mag voortkomen uit de oneindigheid, het mag groter zijn dan de sterren en desnoods de gehele kosmos omvatten, maar wij hebben er niets aan wanneer wij het niet kunnen gebruiken. Het ik is een bron van kracht, een reservoir van kunnen, van kennis. Een stelling die uitstekend, juist, geheel waar, is. Maar voor ons zijn al die zaken alleen van werkelijk belang wanneer wij die mogelijkheden ook kunnen gebruiken.

Ik geloof dat de mens zijn ego niet moet beschouwen als iets wat vertroeteld moet worden. Al denk je daaraan niet dat gebeurt toch wel. Wij moeten het Ik niet beschouwen als iets wat je onderscheidt van anderen, - je apart zet. Beschouw uw Ik nu maar als een soort kosmische bankrekening waar u het noodzakelijke steeds van op kunt nemen wanneer u de juiste handtekening maar weet te zetten. Die handtekening is altijd weer de erkenning van eigen onbelangrijkheid en gelijktijdig het weten van de belangrijkheid van alle gebeuren, inclusief je eigen aandeel daaraan.

En daarbij moet ik het dan maar laten. Het zijn enkele van mijn argumenten, enige van mijn meningen. Maar mogelijk gevoelt u zich geroepen om mij te corrigeren. Indien u dit wilt doen, zo zal ik u daarvoor zeer dankbaar zijn. Want weet u dat vele waarheden uiteindelijk ontdekt worden door foute correcties? Het woord is aan u.

Uw zwijgen deert en verheugt mij gelijktijdig: het deert mij, omdat ik daarmee langzaam maar zeker het ogenblik nader waarop ik uw aangenaam gezelschap zal moeten verlaten. Maar het verheugt mij dat mijn argumenten hoe onbelangrijk dan ook, kennelijk bij u geen grote tegenspraak hebben kunnen uitlokken. Ik had verwacht dat er onder u zouden zijn die mij toe zouden roepen dat het in het leven toch nog wel om hogere dingen gaat dan alleen maar een beetje deel zijn van het gebeuren. Voor hen had ik zelfs reeds een schitterend antwoord voorbereid. Maar helaas... Het wordt mij ontnomen. Gelukkig wordt u nu nieuwsgierig en dit geeft de burgermoed.

Op een vergelijkbare opmerking had ik namelijk het volgende willen zeggen: Het werkelijke van ons wezen wordt altijd door ons, door ons besef bepaald. Maar pretenties die wij niet innerlijk en naar buiten toe waar kunnen maken, zullen ons nooit kunnen helpen om hoger of beter te worden. Het schijnt mij dat het met al deze geestelijke zaken ongeveer gaat als de jonge maagd die tegen haar minnaar sprak: "Antoine, je woorden zijn wonderlijk mooi. Maar, mijn vriend, er is meer in de liefde dan slechts dat. Op soortgelijke wijze zou ik op willen merken: Mooie en hoge woorden over het leven zijn goed en schoon. Maar de werkelijke waarde van het leven en de ware ontwikkeling van het ego omvatten nog wel iets meer dan dat". U bemerkt dat ik mijn antwoord toch nog maar even snel gegeven heb, al is het maar, omdat ik het zelf zo mooi vind. Want mijne vrienden, wij worden vaak wat beschaamd haast, ons bewust van een zekere bewondering voor onze eigen prestaties. Laten wij ons daarover echter niet te zeer schamen.

Indien wij onze eigen prestaties niet loven, wie zal het, even oprecht en welgemeend, ooit doen? Laat ons rustig beseffen dat wij wat waard zijn. Het zal mogelijk moeilijk zijn om hiervoor ooit een tegenwaarde te krijgen, maar dat is weer iets anders. Laat ons echter beseffen dat wij toch heus wel betekenis hebben, laat ons daarnaast echter mede begrijpen dat deze betekenis nooit voor de gehele wereld bestaat. Het is soms mooi een zwerver te zijn. Weet u waarom? Niemand verwacht ooit iets van een zwerver, maar een zwerver verwacht alles van de wereld. Dat is meer wijsheid dan u mogelijk zult beseffen. Want wij zijn ergens als ego zwervers door de kosmos. Zolang wij menen dat van ons iets wordt verwacht, zijn wij gejaagd. Maar als wij kunnen zwerven, ziende naar al het nieuwe en schone in alle werelden en sferen die ons op onze weg voortdurend tegemoet treden en steeds weer zoeken daaruit iets te verwerven, daarin iets te vinden dan ontdekken wij elk ogenblik weer met grote verbazing onze eigen rijkdom. Het ik kan eerst spreken in zijn volle betekenis wanneer wij leren wereld en leven, zoals dezen op een bepaald ogenblik voor ons waarheid zijn, volledig te aanvaarden zoals zij zijn.

Mag ik hiermede dan mijn bijdrage voor heden beëindigen? Mijn dank voor uw meevoelend lachen, uw niet al te kritisch denken ook. Het is altijd prettig voor een spreker, want kritische figuren kunnen soms erg lastig zijn, zoals u kunt weten. En vooral mijn dank, ten laatste maar zeker niet ten leste, voor het in velen van u levende gevoel dat al wat ik gezegd heb wel eens heel waar zou kunnen zijn. Want ik heb u **mijn** waarheid gegeven. Of deze ook kosmisch is, kan ik u niet zeggen. Maar voor mij is zij een beginsel geworden dat mij veel geluk en een snel avancement heeft gebracht, zij het dat dit laatste eerst tot stand kwam in de geestelijke wereld. Ik wens u allen een dergelijke snelle vooruitgang toe, zelfs wanneer u dan, zoals ik uw woorden in bepaalde punten wat moet beperken, omdat de wereld kennelijk nog niet rijp is voor de naakte waarheid.

Ik dank u voor uw aandacht.

ESOTERIE VOOR DE VUIST WEG

Goedenavond, vrienden.

Voor het tweede deel van de avond zouden wij een onderwerp kunnen stellen. Maar zou u het erg vinden wanneer ik gewoon zo voor de vuist weg wat praat? Neen? Helemaal niet? Dat valt dan alweer mee.

De moeilijkheid is namelijk dat je wanneer je een onderwerp stelt, daar verder ook aan vast zit, terwijl de zaken wanneer je een beetje improviseert, heel anders liggen en beter gereageerd kan worden op hetgeen u bezig schijnt te houden. Al is aan de andere kant de mogelijkheid van een te scherpe reactie natuurlijk aanwezig.

Denk maar aan die oude actrice die voor het eerst speelde in een stuk zonder vast voorgeschreven tekst. Op een gegeven ogenblik uitte zij een hartenkreet: Is er nog ergens een vrij en zindelijk oud heertje in de zaal? Aan uw lachen kan ik merken dat het werkelijk een heel oud heertje was, want hij komt kennelijk maar langzaam op zijn bestemming. Wanneer je nadenkt over het menselijke leven en al die hoge en geestelijke waarden waarmee wij toch ook op aarde steeds weer geconfronteerd worden, zit je voor een enorm mozaïek van feiten, stellingen en gebeurtenissen. Het gevolg is dat je juist over alles wat je overdacht hebt, enige opmerkingen zou willen plaatsen. Ik begin daar dan ook maar mee.

Mijn ervaring is bijvoorbeeld dat degenen die het meest esoterisch schijnen te denken, vaak het meest exoterisch reageren. Het zijn mensen die hun innerlijke verdieping door meer externe laagheden trachten te compenseren. Je vraagt je dan wel eens af waarom dit noodzakelijk schijnt te zijn. Is een mens nu werkelijk zo onevenwichtig dat hij wanneer hij in zichzelf nieuwe hoogten bereikt, hij in zijn gedrag juist van alle trapjes af moet vallen? De verklaring lijkt mij de volgende te zijn: Als mens en ook als geest ben je gebonden aan jezelf. Op het ogenblik dat je naar een kant afwijkt van hetgeen je op het ogenblik werkelijk bent, dreigt af te wijken, wil je de zaak in evenwicht houden en doe je op een ander gebied dus het tegenovergestelde.

Wij zijn koorddansers boven het onbekende, beneden ons ligt de zwarte ruimte. Wij nemen aan dat daar een piste is, maar zelfs dat weten wij niet zeker. Voor ons is alleen maar het glimmende koord. Indien wij ook maar de geringste afwijking van evenwicht tonen naar bijvoorbeeld links, zo voelen wij het gevaar van een val. Het onbekende zou ons dan kunnen overrompelen en dus wijken wij automatisch uit naar de andere kant. Naar ik meen zijn wij altijd weer bang voor de consequenties die eraan verbonden zijn wanneer wij ons innerlijk begrip en besef in de praktijk geheel volgen. Wij zijn gewoon bang in het onbekende terecht te komen.

U weet het: de mens is steeds weer bang voor alles wat hij niet kent. Daarom zijn zovele mensen volgens mij ook bang voor de dood. Niet, omdat zij bang zijn dood te gaan, maar omdat zij niet weten wat er dan komt. Men redeneert ongeveer: Ik heb nu dit leven. Veel is het niet. Maar ik moet trachten het te behouden. Want wat komt er zo dadelijk als ik eenmaal het leven heb verlaten? Zoals een mens ook vaak een bepaalde ervaring, een bepaalde toestand probeert vast te houden in de gedachte: het is mogelijk niet veel en zeker niet het beste, maar laat ik er maar genoeg mee nemen, want je weet nooit wat er anders komt. Dit, terwijl men mogelijk beter zou kunnen krijgen. Maar dan zou men op een andere wijze moeten leven en reageren.

De situatie, zoals je die als mens kent, is trouwens, naar ik meen toch nogal verwarrend. Neem de problemen van deze dagen eens als voorbeeld. Vietnam. Is het nu goed of slecht wat er daar gebeurt? Wie kan dat zeggen? Niemand weet het. Wij zijn ertegen of wij zijn ervoor. De meeste mensen zijn ertegen, omdat in dat land zoveel ellende is. Maar hoeveel ellende zou er komen wanneer er geheel niets zou worden gedaan? Niemand kan het met zekerheid zeggen. Maar de laatste andere ervaringen in Azië zijn niet bepaald hoopgevend.

Een mens heeft vaak denkbeelden die op zich niet zo kwaad zijn. Neem nu eens het gemotoriseerde vervoer. Het is zeker niet goed voor mens en land. Maar aan de andere kant kun je het ook niet opeens stilleggen. Want dan zou de zaak wel heel erg in de war geraken. Zo roeit men als mens steeds weer op tegen feiten die wel als minder of geheel niet wenselijk worden gezien, maar die men aan de andere kant niet durft prijsgeven, omdat men niet weet wat een radicale oplossing zou betekenen wat de gevolgen en mogelijkheden daarvan zouden zijn.

De mens wil zekerheid. Ik meen dat het streven naar zekerheid voor de mens een van de belangrijkste dingen in het leven is.

Misschien klinkt het te dwaas wanneer ik stel dat er op aarde heel wat mensen zijn die getrouw een geheel leven lang een verafschuwde arbeid verrichten, alleen maar om zeker te zijn van een pensioen. En het zal toch wel algemeen bekend zijn dat er heel wat mensen zijn die zich alle werkelijke levensvreugde op aarde ontzeggen, alleen maar om zeker te zijn van een zetel in de hemel. Nu geloof ik wel dat men eerder een pensioen zal kunnen verwerven door tegen eigen aard in te gaan dan een zetel in de hemel, maar een mens wil nu eenmaal een gevoel van zekerheid. Vele mensen willen zich er zeker van gevoelen dat zij zullen behoren tot de 144.000 uitverkorenen. Anderen willen er zeker van zijn dat zij het juiste geloof hebben dat zij de juiste weg ter bewustwording bewandelen. Men wil er zeker van zijn dat juist de eigen, vaak kleine en beperkte groep de uitverkorene, de beste is.

Kijk naar Ajax, Feijenoord, de maçons, de rozenkruisers, de ODV of een kerkelijk groepje, zelfs de mensen die zelf niets doen en er alleen maar bij willen behoren kunnen niet gelukkig zijn, voor zij eenieder voor kunnen houden: Wij zijn de besten. Kennelijk zoekt men een verzekering tegen de dreiging die men veronderstelt in het onbekende. Het vervelende is alleen maar dat er geen verzekeringsmaatschappij bestaat die dergelijke risico's overneemt en eventueel uitbetaalt. Evenmin meen ik dat wij ons kunnen beroepen op de goddelijke genade of het bloed van het Lam, ofschoon dit laatste overal goed voor heet te zijn en dient als een soort geestelijk panacee. Ik meen dat wij het zelf moeten doen, ongeacht degenen die menen dat wij door verdienste van een ander wel zonder te veel moeite onze zekerheid zullen vinden en ons einddoel zullen bereiken. Ik wil niemand kwetsen. Maar in mijn ogen komt een dergelijk geloof dicht bij het bijgeloof van iemand die meent dat je met wonderolie kanker kunt genezen.

Ik besef zeer wel dat men het zeer oneerbiedig van mij vindt wanneer ik dergelijke dingen zeg. Maar komt het er in het leven niet steeds weer op neer dat wij iets 'onze zekerheid' noemen en dan maar doen, alsof het waar zou zijn? Mensen redeneren in volle ernst vaak dwaas. Neem bepaalde groepen in uw eigen land nu eens. Nederland heeft een democratie, dus hebben wij een kiessysteem nodig. Maar dat systeem moet dan wel zo zijn dat er niet te veel kleine partijen kunnen komen in de regering, want alleen op die wijze kunnen wij de werkelijke democratie handhaven. Waarbij men over het hoofd ziet dat met een dergelijk systeem alle democratie op de duur wel in een dictatuur van enkele kleine groepen regeerders zal moeten ontaarden. Wat betekent dat men aan de ene kant een werkelijke volksvertegenwoordiging wil hebben, maar anderzijds toch liever geen echte keuzemogelijkheid voor het volk wil toelaten. Zoals steeds weer bij de mensen: aan de enen kant wil men iets wel en gelijktijdig wil men het ook niet.

Ook op andere gebieden zien wij iets dergelijks. Neem bijvoorbeeld paranormale genezing. Er zijn heel wat mensen die het maar wat mooi zouden vinden wanneer zij met een enkel gebaar hoofdpijn weg zouden kunnen nemen of zelfs erger kwalen. Maar hoeveel mensen zijn bereid dit werkelijk eens te proberen? Zeker, men heeft wel gelijk wanneer men stelt dat je, om dit goed te doen, het een en ander zou moeten leren. Maar waarom dan het leren vooropstellen? De hoofdzaak is dat je het wilt en kunt doen. De rest kan dan later nog wel komen. De verklaring hoe men dit doet en op welke wijze men zoiets wel het beste zou kunnen doen, komt volgens mij eerst op de tweede plaats. Je moet eerst eens durven proberen iets te presteren. De meeste mensen menen dat het erg prettig zou zijn wanneer er hiervoor een gehele leergang zou bestaan, een complete cursus met zo mogelijk nog een diploma. Want, zo redeneren zij dan, in dat geval weet ik tenminste wat ik doe - en daarbij denken zij: mislukkingen komen dan op rekening van mijn leraar die kennelijk mij niet juist heeft geïnstrueerd.

Vooraf de stelling dat je niets goed kunt doen voor je precies weet wat je doet, lijkt mij een van de meest overdreven opmerkingen die de mensen ooit maken. Wie immers weet precies wat hij doet? Met enige zelfkennis kan eenieder beseffen dat hij vele, zo niet alle dingen doet, zonder in feite precies te weten wat hij nu eigenlijk doet en wat daarvan de gevolgen zullen zijn. Je begint in het leven steeds weer aan allerhande projecten - of dit nu geestelijke projecten zijn of meer stoffelijke zaken -, zonder ook maar te weten waartoe dit uiteindelijk kan voeren. Het verschil is niet zo groot wanneer je een nieuw geloof aanneemt of een nieuw wand-tot-wand vloerkleed aanschaft. Want je weet werkelijk niet of datgene wat je kiest, omdat het je zo mooi en juist of goed lijkt, nu werkelijk zo is.

Je weet niet of je nieuwe geloof juist is en je weet niet of het kledingstuk dat je koopt nu werkelijk zo sterk is als beweerd wordt en ook werkelijk niet kan verschieten.

Maar wanneer er in feite geen zekerheid bestaat die zo volledig is als wij voor plegen te geven, waarom zouden wij dan steeds weer zekerheden zoeken, waarom zouden wij dan nog bang zijn voor het onbekende? Ik meen juist dat het onbekende, onbelast door gewoonten en stellingen die toch niet uitkomen, het meest attractieve is in het leven.

Op een enkel terrein wil men dit nog wel eens toegeven. Maar over het algemeen meent men dat je toch werkelijk moet weten waar je aan toe bent. Maar, mijn lieve mensen, u weet immers niet werkelijk waar u aan toe bent? Kijk nu eens naar de wereld waarin u leeft en zeg mij eens wat van alles wat de mensen daarin zijn en zeggen, nu werkelijk geheel betrouwbaar is. En wat de rest betreft: u draagt bijvoorbeeld kleren en meent dat die werkelijk mooi en doelmatig zijn. Maar is dat nu ook werkelijk zo? Ik wil graag toegeven dat sommigen zonder kleren heel wat minder mooi zouden zijn wanneer u daarop prijs stelt. Maar daarom gaat het op het ogenblik niet. U hebt een bepaalde visie.

U meent vaak dat een bepaalde wijze van leven de meest juiste is. Er zijn mensen die bijvoorbeeld denken dat je gezond zult zijn wanneer je maar elke dag veel melk drinkt. Maar als je te veel melk drinkt, kun je last krijgen van de zogenaamde melkschurft en soms zelfs van verkalkingsverschijnselen. U hebt het misschien nooit gehoord, maar het is waar, te veel melk resulteert bij heel wat mensen in een onverwachte uitslag. Zo beweert de volksmond 'an apple a day keeps the doctor away'. Mogelijk, maar dan moeten die appels al aardig rot zijn en dan moet je er nog goed mee mikken wanneer de man komt... In feite kan die ene appel per dag aan uw gezondheid niet veel veranderen, zo min als de melk. Dit zijn eerder symbolen voor het denkbeeld van gezond eten. Menigeen is er zeker van dat hij, zij het mogelijk met een dieet, in staat is zijn gezondheid te veranderen. Maar wanneer zo iemand eens even vergetelheid zoekt in iets van 40% of meer alcohol, moet hij zich ook realiseren hoeveel calorieën die borrel bevat, hoeveel suiker, hoeveel slechte stoffen erin zitten.

Wist u bijvoorbeeld dat in whisky een hoog percentage looizuren voorkomt? Oude whisky is dus niet bepaald gezond, ofschoon ik persoonlijk niets tegen deze drank heb. Of weet u misschien dan wel dat men tegenwoordig jenever 'oud' maakt door toevoeging van bepaalde stoffen, welke echter nu niet bepaald gezondheidsbevorderende chemicaliën zijn? En wist u dat bier dat vaak voor een zeer gezonde drank doorgaat, tegenwoordig ook al vol chemicaliën zit om het te verduurzamen - met het gevolg dat het iets minder smakelijk is geworden, maar vooral veel minder gezond? En u, dames, houdt misschien streng dieet, maar meent dat een enkel plankje cake of koek geen kwaad kan. Wist u dat dit gemiddeld rond 350 calorieën bevat? Hebt u er nooit over gedacht? Wel, zo belangrijk is het ook niet en wanneer u zich steeds van al dergelijke zaken bewust zou zijn, zou uw humeur daaronder wel eens zo kunnen lijden dat ook dit voor uw kostbare gezondheid schadelijk is.

Zeker, het is belangrijk dat u een redelijk evenwichtige voeding geniet. Maar je kunt toch alles niet afzonderlijk gaan uitrekenen, tot de waarde en betekenis van elk klontje en elk kopje drank of elk glaasje frisdrank? Wist u trouwens dat in praktisch alle frisdranken naast chemicaliën ook een soort suikerstroop zit, zodat je daar ook al dik van kunt worden? Zo heel gezond zijn die dranken werkelijk niet. Wie daarmee voortdurend zijn dorst lest, kan dit doen onder het motto: drink u dik. U grinnikt en wilt wel eens weten hoe ik aan al die wetenswaardigheden kom? Eenvoudig: ik heb die dingen eens opgezocht en laat u nu in mijn zo verworven kennis delen.

Maar wat ik met dit alles duidelijk wil maken, is het volgende: Wij menen wel dat wij iets op een bepaalde wijze goed doen en menen zeker te zijn. Maar wanneer het eropaan komt, weet je meestal niet genoeg om werkelijk te beseffen wat goed is en zelfs wanneer je dit soms zou kunnen weten, blijkt je toch nog niet in staat je daaraan ook voortdurend te houden. Laat ons dan maar wat eerlijker en praktischer zijn. Laat ons niet meer zoeken naar een zekerheid die vraagwaardig is, en een systeem volgen dat mogelijk ook al verkeerde uitkomsten geeft, maar ons eenvoudig afvragen: wat is op dit ogenblik bij de omstandigheden die ik ken, voor mij het meest juiste.

Wij moeten handelen op grond van het heden. Een vriend van mij specialiseert zich op verhalen over God en alle lieve heiligen. Hij vertelde eens hoe God op de wereld kwam. Eens, met Adam, 'wandelde de Heer'. Nu rijdt hij in een wagentje, omdat Hij niet te veel bij de mensen af wil steken. God komt in een klein dorp en constateert dat Hij honger heeft. Hij vraagt daarom aan een pastorie om wat eten. De vrome bewoners herkenden Hem en begonnen onmiddellijk met een complete gebeds- en eredienst. Maar de Heer was alweer weg met zijn wagen, want hij kwam om te eten, niet om aanbeden te worden. Vindt u het maar een raar verhaal? Maar zo doen heel wat mensen wanneer zij contact krijgen met God of met geestelijke krachten. Elke keer weer. Denk eens even na. De mensen zijn voortdurend bezig alles mooi aan te kleden en te versieren, compleet met hulpacties en de rest. Maar wat zou u zeggen wanneer u op het punt van verhongeren stond en een stukje brood u van de hongerdood zou kunnen redden? Zou u het op prijs stellen wanneer men u eerst plechtig welkom zou heten en de tafel netjes zou gaan dekken om dan gasten uit te nodigen, terwijl u maar steeds ligt te smachten naar een betel? En waag het niet, tijdens de voorbereidingen van honger te succumberen, want anders noemt men u nog een ondankbare hond ook.

O, zo erg zult u het wel niet maken met anderen. Maar hoe vaak zijn er mensen die een grote behoefte hebben eens door een ander gehoord te worden? Mensen die alleen maar eens hun hart willen kunnen uitstorten. Hebt u dan tijd en geduld voor hen of vindt u hun verhalen te onbelangrijk, of meent u dat zij daarmee maar naar een psychiater of advocaat moeten gaan? Die mensen hebben op dat ogenblik dat zij met u in contact komen, behoefte eens iets te zeggen. Voel je dan niet te onzeker of gepresseerd om hen aan te horen en laat hen hun gang eens gaan. Kun je hen een goede raad geven? Best. Maar zelfs wanneer dit onmogelijk zou zijn, hebt u iets belangrijks voor hen gedaan en mogelijk heel veel ellende voorkomen, alleen door een medemens de kans te geven zijn gemoed eens te luchten. Een mens weet meestal niet wat hij aan moet met problemen die zich opeens en onverwacht openbaren, zelfs wanneer het alleen maar de behoefte van een ander betreft die zijn hart eens even wil luchten. Je moet eenvoudig meteen reageren.

Zelfs wanneer je opeens contact zou hebben met God, zo moet je niet nadenken en je afvragen: "O mijn God wat moet ik met U beginnen?". Zeg eenvoudig: "God, hier ben ik, zeg het maar en laten wij beginnen. En als U mij niets zegt, is er niets aan de hand, want dan begin ik wel, en dan helpt U mij maar". Zo eenvoudig kunnen de dingen zijn. Wij moeten ons niet voortdurend afvragen hoe het allemaal wel behoort en hoe het allemaal wel moet. Overigens is het wel een rare wereld waarin u leeft. De mensen weten allen precies van alles, hoé of het wel moet, en iedereen heeft het juiste systeem gevonden. Maar met al die kennis en al die systemen maken zij van de wereld een hel. Voor zichzelf zowel als voor anderen overigens. Zouden wij niet beter wat eerlijker kunnen zijn en toe kunnen geven dat geen enkel systeem goed of verkeerd is. Een systeem is op zich niets. Het is slechts de verpakking waarin menselijk streven en menselijke besluitvaardigheid en vooral ook de menselijkheid van de mens verborgen zijn en het zijn deze zaken, niet het systeem zelf die bepalend zijn voor het resultaat.

Als wij dit zeggen over de menselijke systemen, zo moeten wij hetzelfde ook beseffen wanneer het gaat over godsdienst en God. Dacht u nu werkelijk dat God eerder in een kathedraal te vinden zou zijn dan in een zwembad? God is overal. Wanneer wij God nodig hebben, moeten wij niet stellen: dus zullen wij wel naar de kathedraal gaan, maar eenvoudig in het zwembad of waar wij ook zijn, zeggen: "God, ik heb je nodig". Daarop wachten wij of Hij misschien komt. En is dat niet het geval dan gaan wij rustig verder met de middelen en mogelijkheden die ons blijven.

Er is nog een punt dat ik belangwekkend vind. Er zijn zoveel mensen die stellen: dit kan eenvoudig niet, dit is onmogelijk. Nu is er een oude grap. Voor een bepaald tijdschrift heeft men in het verleden eens een stunt uitgehaald. Men stuurde een aantal reporters de straat op met een mooi bakje voor hun buik waarin gouden tientjes lagen. Zij mochten aan eenieder die tientjes verkopen voor - schrikt u niet - f1,25.

Deze mensen hadden de grootste moeite er een kwijt te raken. Want niemand kon geloven dat iemand een echt gouden tientje zou verkopen voor f 1,25. Dat was eenvoudig onmogelijk.

Overal zijn geestelijke krachten die doordringen tot uw wereld. Soms worden je als mens de grootste gaven aangeboden voor een zeer geringe moeite. Maar de meeste mensen kunnen kennelijk niet geloven dat je een zo groot goed voor zo weinig moeite zou kunnen krijgen. Dat achten zij eenvoudig onmogelijk en daarom lopen zij door. Er zijn kosmische waarheden die zich voortdurend in de mens kunnen openbaren die elk ogenblik weer je trachten te beroeren. Je hebt ze alleen maar aan te nemen en opeens zul je een geheel nieuwe wereld kennen. En wat doen de mensen die dit wonder kunnen beleven? Zij stellen dat het toch zo eenvoudig niet kan zijn. En zij verwerpen wat hen geboden wordt en gaan huns weegs. Later, ja. Later dan zegt men heel vaak: Ach, had ik maar.... Had ik toch dat tientje maar gekocht, had ik toch maar geprobeerd die kracht te gebruiken, had ik toch die waarheid maar niet terzijde geschoven. Maar zoals u weet, heeft vrouwe geluk alleen aan de voorkant lange haren. Van achteren is zij kaalgeschoren. Wanneer zij aankomt, kun je haar te pakken krijgen. Maar wanneer je achter haar aanjaagt, grijp je steeds weer mis. Zo is het met de waarheid, de kosmos, met alle krachten. Wanneer de dingen ons tegemoetkomen wanneer zij er voor ons zijn dan moeten wij er meteen gebruik van weten te maken. Je moet ook hierbij onmiddellijk reageren en niet eerst eens de zaak goed overwegen om er dan later achteraan te huppelen.

Op uw wereld geldt trouwens bij gewone problemen precies hetzelfde. Neem als voorbeeld eens de moeilijkheden in de EEG. In de EEG zijn op het ogenblik vele ontwikkelingen waar men in wezen geen raad mee weet: landbouw, inflatie, werkgelegenheid, export enzovoort. Al die problemen waren voor vijf jaren nog betrekkelijk eenvoudig op te lossen. Maar toen dacht men te nationalistisch. Nu zou men graag de oude oplossingen die eens verworpen werden, willen proberen. Maar nu blijken die niet meer doelmatig en werkzaam te zijn. Dat kunt u in uw kranten lezen wanneer u interesse daarvoor hebt. Of volg de Kamerdebatten eens. Dan zult u steeds weer zien hoe men met oude maatregelen die eens uit partijpolitieke overwegingen verworpen werden, nu oud zeer probeert te genezen en maar niet kan begrijpen dat dit nu geen resultaten meer oplevert.

Je moet onmiddellijk reageren. Ik heb het gevoel dat het gehele leven, alle bestaan, eerst zijn werkelijke inhoud krijgt en zijn werkelijke mogelijkheden openbaart wanneer wij op elk ogenblik onmiddellijk op alle mogelijkheden en omstandigheden durven reageren. Je moet weten te improviseren. Er zijn natuurlijk vaste wegen, door gebruiken en gewoonten gebaad waarvan wij niet onmiddellijk af kunnen wijken. Maar zelfs indien wij langs die wegen verdergaan, moeten wij nog onmiddellijk reageren op de omstandigheden. Wanneer onze koorddanser zou trachten, met zijn balanceerstok een vaste reeks van bewegingen volgens vaste regels te maken, zou hij onvermijdelijk vallen. Want je kunt niet altijd en in precies het gelijke evenwicht blijven lopen. Maar wanneer je met de stoel alle onevenwichtigheden compenseert op het ogenblik waarop zij optreden, zonder je daarbij zorgen te maken over een vast bewegingspatroon, zal de traagheid en massa van de stok de koorddanser de mogelijkheid verlenen, altijd precies in evenwicht te blijven en kan hij zelfs gevaarlijke toeren volbrengen die zonder dit niet mogelijk zouden zijn.

Zo is het in het leven ook. Wij balanceren natuurlijk met onze levensbeschouwing en ons geweten. Vooral dat geweten heeft de mens altijd bij de hand, ook al gebruikt hij het niet bepaald overdadig. Daarnaast kent menigeen nog kosmische wijsheid of goddelijke wetten. Daarmede wil men dan volgens een vast patroon door het leven gaan. Maar juist dat kunnen wij dan niet waarmaken. Wij kunnen alleen leven onder omstandigheden die buiten ons beheer liggen. Wij kunnen dan ook alleen maar iets bereiken wanneer wij op de omstandigheden zelf reageren. Wij zijn nu eenmaal geen meesters van de kosmos en kunnen wereld en leven niet precies indelen volgens ons inzicht. Soms kunnen wij een deel van de feiten wel naar onze handzetten. Dat is waar. Wij kunnen soms een deel van de krachten die wij ontmoeten, inderdaad opnemen in ons eigen wezen, ze kanaliseren volgens ons wezen en richten volgens onze wil. Maar dan moeten wij er toch eerst zijn. Steeds weer worden wij, op elk terrein, met het onverwachte geconfronteerd. Juist dan moeten wij meteen reageren, opnemen, kanaliseren, beheersen, naar onze handzetten of er het beste van maken.

Sommige mensen zijn erg verontwaardigd wanneer op een ogenblik dat zij hoge geestelijke waarden aan het bespreken zijn, iemand tot hen komt en vraagt hen van een koliek te genezen. Toch is die koliek op dat ogenblik het meest belangrijke. Iemand die juist reageert, zal haar niet alleen genezen, maar daarin bovendien een inspiratie voor hogere wijsheden vinden. Wat nu te doen is, is altijd het belangrijkste hoe simpel het mogelijk ook lijkt. Dit is iets wat ik u, al babbelende, duidelijk wilde maken. Het is niet zo dat alle dingen hun tijd hebben en hun tijd moeten hebben. Wel is het zo dat wij in het verloop van tijd alle voor ons belangrijke mogelijkheden zouden krijgen. Welke zaken dat zullen zijn, is afhankelijk van de wereld waarin wij leven, de wijze waarop wij leven. Maar de mogelijkheden zullen er altijd weer zijn. Zij omvatten niet alleen wat stoffelijke mogelijkheden, maar ook kosmische krachten, plotselinge inspiraties.

Iemand heeft eens gezegd: de eeuwigheid is zo ontzettend lang. Hij had dat oude voorbeeld gehoord dat ook u mogelijk wel kent. Eeuwigheid, zo zei men, is als volgt: indien de gehele aardkloot (een mooi woord er voor) van ijzer zou zijn en elke 1000 jaren zou er een vogeltje even op komen zitten, zou de hele bol al weggesleten zijn en nog zou het begin van de eeuwigheid pas zijn aangebroken. Iemand die denkt in de termen van tijd, zal inderdaad dan zeggen: wat duurt eeuwigheid lang. Maar eeuwigheid is niet werkelijk lang. Eeuwigheid is gelijktijdigheid, is totaliteit. Je kunt wel proberen die te meten in menselijke termen, maar op het ogenblik dat je dat gaat doen, ben je de eeuwigheid kwijt. Je kunt wel een enorm lange tijd proberen weer te geven, zoals in het gegeven voorbeeld, maar je kunt toch de eeuwigheid daarmee niet uitduiden. Dat gaat eenvoudig niet.

Waarom zou je het dan proberen te doen. Maak dan liever van de tijd het beste. Want zolang je niet groot genoeg bent om de werkelijkheid te begrijpen, kun je je beter met kleine dingen bezighouden. Daarmede kun je soms ook verbluffende resultaten bereiken. Denk eens aan het verhaal over de duivel. De duivel wilde eens een aantal mensen perverteren. Waarom precies weet ik niet, maar het schijnt een liefhebberij van hem te zijn. Het ging om een aantal meisjes uit de Zuidzee, u weet wel, van die onschuldige wezens met een minimum aan bedekking en een maximum aan levensvreugde. Daar het hem met alle grote middelen niet gelukte hen te veranderen, bracht hij hun de mode. Vanaf het ogenblik dat de ene vrouw door kleding mooier wilde zijn dan alle anderen, stortten zij elkander steeds weer in het verderf en de duivel hoefde alleen maar te wachten en te oogsten. Want vanaf dat ogenblik hadden die meisjes er geen genoegen mee alleen maar te zijn wat zij waren.

Nu geloof ik niet zo zeer in een baarlijke duivel. Maar zo er een zou bestaan, zou hij alles kunnen bereiken door de mensen te laten geloven dat zij vooral beter moeten zijn en meer moeten hebben dan alle anderen. Het zijn kleine dingen waarmee je als mens veel in geestelijk en ander opzicht kunt bereiken. Het is natuurlijk soms nuttig of zelfs noodzakelijk om bijvoorbeeld een auto te hebben. Maar moet je nu zo een ding gaan kopen, omdat de burens er ook een hebben? Het zou toch veel eenvoudiger zijn de burens een enkele keer om een lift te vragen en hen dan de benzine ruim te vergoeden? En wanneer anderen ons vertellen een bepaald peil van geestelijke wijsheid bereikt te hebben, moeten wijzelf dit peil dan ook opeens met alle geweld willen bereiken? Indien een ander alle assana's van de yoga kan innemen, moeten wij ons dan de ledematen ook breken, tot wij uiteindelijk ook op een been kunnen staan als een ooievaar met de biddende handen omhoog geheven? Of moeten wij misschien eenvoudigweg eerst eens kijken wat wij kunnen bereiken wat wij kunnen zijn?

Volgens mij ligt hierin een grote en ook zeer diepe geestelijke waarheid verborgen. Alles wat voor ons nodig is, is ons ter beschikking. Wat wij werkelijk van node hebben, zal er voor ons altijd zijn. Maar dan moeten wij ook niet beginnen te willen zijn wat een ander is. Wij moeten onszelf zijn. Wij moeten niet vragen naar de mogelijkheden die een ander heeft, maar ons afvragen wat wij op het ogenblik kunnen en wat voor ons op dit ogenblik te doen en aangenaam is. Geloof mij, je kunt soms met een gehoord roeiboortje ergens op een riviertje meer plezier hebben dan een ander in een jacht van een paar ton ergens aan de Côte d'Azur. Uiterlijk is het misschien wat anders, maar de waarde van de dingen, de vreugde van het leven, worden toch

bepaald door wat je van binnen bent en voelt? Wanneer je dit begrijpt, zul je een ander niet meer benijden, omdat hij of zij zo de gave van het woord heeft of een zo goed medium is of zo. Dan zul je je alleen nog afvragen: Wat leeft er in mij wat ben ik wat kan ik.

Wat mij in de buurt brengt van hetgeen mijn voorganger vanavond al gezegd heeft. Want wanneer je begint over God en de eeuwigheid te filosoferen, kom je uiteindelijk toch altijd bij jezelf terecht. Weet u waarom? Omdat er geen eeuwigheid is wanneer wij er niet zijn, tenminste niet voor ons. Bovendien, eeuwigheid is een beleven dat heel wat dichterbij ons schijnt te liggen dan men veronderstelt. Wacht maar eens een half uurtje op behandeling in de wachtkamer van een tandarts. Het is ons besef dat voor ons eeuwigheid maakt, het is ons besef dat voor ons geestelijke kracht maakt. Het is ons besef dat ons door doet dringen in hoge geestelijke werelden of ons uitbant in een wereld van zinloosheid. Wij maken het. Daarom moet je, geloof ik, uitgaan van het standpunt: Ik, als mens of geest, heb alle mogelijkheden die voor mij op dit ogenblik noodzakelijk of zelfs maar wenselijk zijn. Deze mogelijkheden moet ik gebruiken. Op het ogenblik dat ik zoek naar andere middelen of wegen, schiet ik tekort, daar ik mijn mogelijkheden niet of verkeerd gebruik. Ik verspil zeer veel energie, geloof en vertrouwen aan mislukkingen die in feite geheel niet bij mij of in mijn leven thuishoren.

Dit zijn dan enkele van mijn denkbeelden Ik zou er nog heel wat meer op kunnen sommen. Maar ik wil nu overgaan naar enkele kleine wijsgerigheden die overigens niet van mijzelf stammen, maar die mij ter beschikking worden gesteld op dit ogenblik.

De waarheid is datgene wat eenieder pretendeert te zeggen en weigert over zichzelf te horen.

De kosmos is datgene waarvan de mensen zo weinig weten dat zij er voortdurend over praten.

De koffie uit Angola is een zaak die goedbedoeld werd ontworpen, maar dictatoriaal werd uitgevoerd.

Fascisme is een naam voor een mentaliteit, niet voor een systeem. Degenen die deze mentaliteit hebben zullen ongeacht het systeem, daar altijd een fascisme van maken.

De wereld verenigt zich om de vrijheid te verdedigen. Daarbij laat zij niemand de vrijheid om waarlijk vrij te zijn.

Vele mensen roepen God aan als hun getuigen, omdat zij er zeker van menen te zijn dat Hij toch geen bek opendoet.

U lacht? Ik vind het zelf ook wel leuk. Er zijn tamelijk nieuwe bij. Maar misschien kent u deze al Toen de astronauten van de maan weggingen, hebben de maanmannetjes een bord geplaatst ter herinnering aan hun komst. Er stond op: Hier geen afval storten....

En deze vond ik ook erg leuk: de brandweer is een instelling ter bestrijding van het vuur. In het vuur der bestrijding wenst men soms zelf een vuur aan te steken om dit te kunnen bestrijden. In dit opzicht lijkt zij op menig leger.

Er zijn zoveel enige waarheden op deze wereld dat het enig zou zijn wanneer men eindelijk de waarheid van de stellingen eens in het midden zou laten en zich in de praktijk zou richten op het waarmaken van de schone verklaringen die met de verkonding van deze waarheden gepaard plagen te gaan.

Dolle Mina's hebben reeds menigeen dol gemaakt, maar hun actie dreigt dol te draaien.

Provo's in het Vondelpark zijn een inspiratie voor Vondel, maar een provocatie voor de parkbezoekers.

Daarmede heb ik u dan enkele van deze zegswijzen overgebracht, u kent waarschijnlijk de bron. Daar zal ik voor mijzelf eveneens een omschrijving van wagen: De bron van al het voorgaande is iemand die in zijn eigen spitsvondigheden zijn eigen minderwaardigheidsbesef tot een meerwaardigheidsbesef weet om te zetten waarop hij dit besef in een relativiteitsbegrip omzet en zo komt tot verklaringen die voor allen leerzaam en voor hemzelf bevredigend zijn.

Die is van mij, daarom is hij wat langer. Wat mij tot het laatste woord brengt. Nu beweren sommigen van u wel eens dat er bij de Orde in de geest geen vrouwen schijnen te zitten. Denk even na, want wij hebben toch wel altijd het laatste woord.

Denk nog eens wat na over de roerigheid van deze dagen. Als u het eens wat kalmer aan zou doen, zou de tijd al minder roerig voor u zijn. Houdt u dus kalm, maak u niet druk en beschouw de problemen, zoals zij komen en neem er de tijd voor ze op te lossen. Dan kan men in deze tijd veel meer dan men zou verwachten.

Goedenavond.

d.d. 12 mei 1972